

мерських господарств за кількістю працюючих не великі. Трудові ресурси складаються як з членів господарств, так і працюючих за трудовою угодою і залучених на сезонні роботи. Ефективність використання трудових ресурсів у фермерських господарствах значно вища, проте не за рахунок їх кращої оснащеності основними фондами і енергетичними потужностями, а завдяки більш інтенсивного їх використання і значно нижчої оплати праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тарасенко Г.С., Зрібняк Л.Я., Ільчук М.М. та ін. Організація сільськогосподарського виробництва. – К.: ФАДА, ЛТД. – 2000. – с. 81-89.
2. Молоцький М.Я., Денисенко О.Г., Юрчишин В.В. та ін. Настільна книга сільського господаря. – К.: “Урожай”. – 1993. – с. 4-9.
3. Статистичний збірник. Селянські (фермерські) господарства Херсонської області. – Херсон. – 2002. – с.40.

УДК: 338.43

**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ
ВИНОГРАДАРСЬКО-ВИНОРОБНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК**

Н.В.СІЛЕЦЬКА – аспірант, Херсонський ДАУ

На сучасному етапі розвитку агропромислового виробництва наукове обґрунтування шляхів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва належить до основних пріоритетів агропромислової політики в Україні, теоретично і практично значимих завдань економічної науки.

Ефективність є найзагальнішою економічною категорією. Ефективність виробництва як економічна категорія відображує дію об'єктивних економічних законів, яка виявляється в результативності виробництва. Вона є тією формою, в якій реалізується мета суспільного виробництва [1]. Можна стверджувати, що економічна ефективність показує кінцевий корисний ефект від застосування засобів виробництва і живої праці, а також сукупних їх вкладень.

Слід зазначити, що теоретико-методологічні основи та методика визначення ефективності сільськогосподарського виробництва висвітлені у роботах українських вчених. Серед них В.Г.Андрійчук, П.П.Борщевський, П.І.Гайдуцький, М.В.Зубець, Р.А.Іванух, Л.О.Мармоль, В.М.Нелеп, Д.К.Прейгер, П.Т.Саблук та інші вчені.

Важливою методологічною основою визначення ефективності вважається відображення суті, розкриття змісту та класифікації основних понять названої категорії. До них належать складові, резерви, основні фактори, шляхи підвищення ефективності [2].

На нашу думку, економічна ефективність виноградарсько-

виноробного підкомплексу в сучасних умовах показує кінцевий ефект від застосування факторів виробництва, ресурсів, вкладень в досягнення основних цілей сталого економічного розвитку підкомплексу в цілому. Сутність ефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу полягає в одержанні визначеного ефекту при використанні ресурсного потенціалу території і виявляється у знаходженні оптимального варіанту ефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу.

Слід зазначити, що кожний спосіб виробництва формує своє ставлення до визначення ступеня економічної ефективності, зумовлюється типом виробничих відносин, системою специфічних економічних законів. Повною мірою це відноситься до виноградарсько-виноробного підкомплексу Південного регіону України і Херсонщини зокрема.

Відзначимо, що значний внесок у вирішенні проблем ефективного розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу в різні роки внесли: А.М.Авідзба, О.М.Гаркуша, О.П.Дикань, А.В.Рибак та інші вчені.

На сучасному етапі розвитку економіки сільського господарства і АПК надзвичайно важливим, але складним для практичного вирішення є концепція сталого ефективного розвитку всього аграрного виробництва. Зазначимо, що критерії економічної ефективності перебувають у взаємозв'язку з економічними законами виробництва і висвітлюють ступінь їх реалізації. З підвищенням економічної ефективності пов'язаний процес сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.

На нашу думку, дослідження та оцінка сучасного стану, організації та управління виробництвом сільськогосподарської продукції повинні бути спрямовані на формування основ сталого розвитку аграрного виробництва, яке вимагає визначення головних напрямів підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції. Критерії економічної ефективності перебувають у взаємозв'язку з економічними законами виробництва і висвітлюють ступінь їх реалізації в ринкових умовах. З підвищенням економічної ефективності пов'язаний процес сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.

Слід зазначити, що теоретичні і методичні аспекти дослідження передбачають системний аналітичний підхід до вирішення проблеми, а методичні аспекти оцінки економічної ефективності функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу зумовлюють застосування комплексу показників ефективності, які характеризують ступінь результативності виробництва. Критеріями (узагальнюючими показниками) економічної ефективності виробництва є: по виноградарству - рівень рентабельності і прибуток з 1 га плодоносних насаджень; по виноробству - рентабельність продаж і прибуток на 1 де-

калітр винопродукції. Застосування запропонованої методики, з урахуванням ступеня інтенсивності технологічних процесів залежно від конкретних економічних умов, дає можливість оптимально оцінити ефективність функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу.

Стосовно виноградарства і виноробства слід погоджуватися з думкою О.М.Гаркуши [4], що для досягнення більш точної об'єктивної оцінки рівня ефективності виробництва фактичні її показники доцільно порівнювати з нормативними. Такий підхід дозволяє порівняти реально досягнутий рівень з можливим, виявити розміри втрат, вивчити їх причини і розробити пропозиції щодо більш повного використання виробничих ресурсів, а також створити умови для об'єктивної порівняної оцінки ефективності функціонування підприємств незалежно від їх спеціалізації, розмірів та місцезнаходження.

Для ефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу, на думку А.В.Рибака і О.Ю.Єрмакова [3], у виноградарстві необхідно розробити та впровадити методи агроекологічної спеціалізації і концентрації виноградарства, вдосконалити структуру асортименту, спрямовану на розширення плану за рахунок сортів, придатних для виробництва шампанського і марочних вин; широко запроваджувати високопродуктивні якісні сорти винограду з підвищеною стійкістю проти морозів, грибкових, бактеріальних та вірусних хвороб; проводити кланову селекцію технічних сортів винограду, які характеризуються стабільною продуктивністю і високою якістю продукції; знизити пестицидне забруднення продукції та навколишнього середовища шляхом широкого впровадження стійких сортів, інтегрованих та біологічних методів захисту; створити нові машини й устаткування для комплексної механізації виробництва винограду та садивного матеріалу; забезпечити перехід виноградного розсадництва на виробництво елітного оздоровленого садивного матеріалу.

Стосовно виноробної промисловості країни актуальним є вирішення не менше складних проблем. Насамперед, у виноробній промисловості необхідно: створити високоякісну стабільну сировину базу виробної галузі шляхом впровадження випробуваних традиційних європейських сортів винограду, що використовуються для виробництва прославлених українських марочних вин, шампанського та коньяку; суттєво змінити структуру та поліпшити якість виноробної продукції, посилити боротьбу з її фальсифікацією; розробити технологію та освоїти на підприємствах України виробництво вітчизняних допоміжних матеріалів, які використовуються при виготовленні продукції; розробити технологічні прийоми, що забезпечать збільшення строків стабільності виноградних вин до 1-2 років [3].

Отже, досягнення високих показників ефективності функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу є одним з першочергових завдань подальшого розвитку галузі. Тому вирішення еко-

номічних, організаційних та соціальних проблем галузі зумовлює наукове обґрунтування стратегії подальшого ефективного розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК.

Розглянуте коло питань доцільно сформулювати як науково-методичні підходи щодо розкриття сутності нового напрямку ефективного функціонування виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Економіка сільського господарства / Мертенс В.П., Мацибора В.І., Жигало Л.Ф. та ін. - К.; Урожай. 1995. - 288 с.
2. Регіональні агропромислові комплекси України (теорія та практика розвитку) / П.П. Борщевський, В.О. Ушкаренко, Л.Г. Чернюк та ін. / За ред. П.П. Борщевського. - К.: Наукова думка, 1996. - 263 с.
3. Рибак А.В., Єрмаков О.Ю. Стан та перспективи розвитку садово – виноградарського підкомплексу АПК // Економіка АПК. – 2000. – №7. – С. 3-10.
4. Гаркуша О.М. Формування ефективного виноградарсько -виноробного підкомплексу АПК України. - Миколаїв: МДАА, 2001. - 281 с.

УДК: 331. 104

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Л.Г.ЯРОВА – пошукувач, Херсонський ДАУ

Сучасний етап економічного розвитку в період переходу до ринкових відносин передбачає різноманітність форм власності і організації виробництва. Але за будь-якої форми власності, проблема забезпечення зацікавленості робітників в повній реалізації свого трудового потенціалу залишається однією з найбільш важливих. Можна впровадити в виробництво найсучаснішу техніку і технології, але належного результату не буде, якщо не будуть створені умови для реалізації трудового потенціалу, не сформований механізм його використання. Перехід до системи ринкових відносин в Україні супроводжується розвитком кризових явищ в аграрній сфері. Відставання сільського господарства України є наслідком недооцінки людського фактору, негуманної державної політики щодо використання праці селян. Це одна з основних причин парадоксальної ситуації, що склалася у сучасний момент, коли за наявності найкращих у світі чорноземів, сприятливих кліматичних умов для виробництва сільськогосподарської продукції і високого рівня трудового потенціалу цієї галузі, Україна за рівнем життя посідає одне з останніх місць серед економічно розвинутих країн світу. Розбалансування сільського господарства з іншими галузями економіки призвело до посилення нееквівалентності обміну продукції між містом і селом, зменшення виробництва сільськогосподарської продукції, занепаду соціальної струк-